

Sygn. akt III CSK 182/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 kwietnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Irena Gromska-Szuster (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Krzysztof Pietrzykowski

SSA Katarzyna Polańska-Farion

Protokolant Katarzyna Bartczak

w sprawie z powództwa P. sp. z o.o. z siedzibą w K.
przeciwko Skarbowi Państwa - Naczelnikowi Urzędu Skarbowego w L. i in., z
o ustalenie,
po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej
w dniu 24 kwietnia 2014 r.,
skargi kasacyjnej strony powodowej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 26 września 2012 r.,

1) oddała skargę kasacyjną;

2) zasądza od strony powodowej na rzecz Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 5 400 zł (pięć tysięcy czterysta) złotych i na rzecz Przedsiębiorstwa Energetyki

**Ciepłej "L." sp. z o.o. w L. kwotę 3 600 zł (trzy tysiące sześćset)
tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 26 września 2012 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację strony powodowej od wyroku Sądu pierwszej instancji oddalającego powództwo P. spółki z o.o. w K. przeciwko kilkudziesięciu pozwanym wierzycielom o ustalenie, że wynikająca z art. 47 ust.2 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji (j.t: Dz. U. z 2013 r., poz. 216 - dalej „u.k.p.”) „odpowiedzialność strony powodowej za zobowiązania byłego Przedsiębiorstwa „B.” w L., ograniczona jest do wartości tego przedsiębiorstwa ustalonej według stanu z daty jego nabycia przez stronę powodową w dniu 30 grudnia 2005 r. ustalonej w opinii rzeczoznawcy na kwotę 1.130.700 zł oraz według cen z daty zaspokojenia wierzycieli, a strona powodowa zobowiązana jest do zaspokajania wierzycieli nabytego przedsiębiorstwa wedle pierwszeństwa zaspokojenia określonego we właściwych przepisach aż do wyczerpania wskazanej wyżej sumy stanowiącej górną granicę jej odpowiedzialności, przy czym za miarodajną przyjmuje się wartość przedsiębiorstwa według cen istniejących w dacie zaspokojenia poszczególnych wierzycieli”.

Sądy ustaliły, że w dniu 30 grudnia 2005 r. Skarb Państwa - Wojewoda [...] sprzedał stronie powodowej Przedsiębiorstwo Państwowe „B.” w L. Kupujący oświadczył, że znana jest mu sytuacja prawna, ekonomiczna i finansowa

nabywanego przedsiębiorstwa, w tym także wszystkie jego zobowiązania. Przejście praw do przedsiębiorstwa i obowiązków z nim związanych nastąpiło z dniem 1 stycznia 2006 r. Ogólna kwota długów przedsiębiorstwa wynosiła 3.222.621,82 zł, natomiast jego wartość rynkowa wyliczona przez rzeczoznawcę w maju 2006r. kształtowała się w granicach kwoty 1.130.700 zł.

Strona powodowa zaspokoila już wszystkich pozwanych wierzycieli nabytego przedsiębiorstwa, poza Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, którego decyzję z dnia 31 grudnia 2007 r. stwierdzającą przejście na powódkę, jako na nabywcę przedsiębiorstwa, obowiązku zapłaty zobowiązań z tytułu niezapłaconych składek PPB „B.” w łącznej kwocie 853.293,19 zł, zaskarżyła, a toczące się w tym przedmiocie postępowanie zostało zawieszono do czasu zakończenia niniejszej sprawy.

Sądy obu instancji uznały, że strona powodowa nie ma interesu prawnego w rozumieniu art. 189 k.p.c. w wytoczeniu przedmiotowego powództwa o ustalenie, gdyż po pierwsze dysponuje możliwością uzyskania ochrony swoich praw w drodze dalej idącego powództwa przeciwegzekucyjnego przewidzianego w art. 840 § 1 pkt.2 k.p.c. lub art. 840 § 2 k.p.c. albo w drodze zarzutów zgłoszonych w postępowaniu klauzulowym na podstawie art. 788 § 1 w zw. z art. 789 lub art. 792 k.p.c. Po drugie strony powodowej nie łączy już z żadnym z pozwanych wierzycieli – poza Zakładem Ubezpieczeń Społecznych - jakkolwiek stosunek prawny, gdyż jej zobowiązania wygasły wobec zaspokojenia, zaś strona powodowa nie wykazała, że powstały zobowiązania wierzycieli wobec niej w wyniku bezpodstawnego wzbogacenia. Gdyby nawet zobowiązania takie powstały, to środkiem służącym do ich realizacji byłoby dalej idące powództwo o świadczenie, wykluczające możliwość żądania ochrony na podstawie art. 189 k.p.c.

Sądy uznały też, że wskazany przez stronę powodową cel wytoczenia niniejszego powództwa na podstawie art. 189 k.p.c., sprowadzający się do chęci określenia swojej sytuacji wobec wierzycieli bez konieczności prowadzenia spraw przeciwegzekucyjnych, w ocenie powódki nieskutecznych i uniknięcia kosztów z nimi związanych a także uniknięcia zajmowania przez wierzycieli jej rachunków

bankowych, jest w istocie interesem faktycznym, a nie prawnym i nie uzasadnia powództwa przewidzianego w art. 189 k.p.c.

Także sformułowanie powództwa w sposób określony w pozwie i wytoczenie go wobec wszystkich wierzycieli wyklucza, zdaniem Sądów, możliwość jego uwzględnienia, gdyż żądanie tak sformułowane jest sprzeczne z zasadami odpowiedzialności strony powodowej określonymi w art. 47 ust. 2 u.k.p.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że powództwo zmierza w istocie do ustalenia treści normy prawnej poprzez dokonanie wiążącej wykładni art. 47 ust. 2 u.k.p., który jest, zdaniem strony powodowej, niejasny oraz do ustalenia faktu - wartości przedsiębiorstwa, a tak sformułowane powództwo oparte na art. 189 k.p.c. nie może być uwzględnione nawet przy wykazaniu przez stronę powodową interesu prawnego.

Sąd drugiej instancji odnosząc się do zarzutów apelacyjnych dotyczących kwestii współuczestnictwa pozwanych i umorzenia postępowania wobec części z nich w wyniku cofnięcia pozwu uznał, że jest związany zaskarżalnymi i prawomocnymi postanowieniami Sądu pierwszej instancji o umorzeniu postępowania wobec pozwanych, w stosunku do których strona powodowa cofnęła pozw. Niezależnie od tego stwierdził, że w sprawie nie zachodzi współuczestnictwo konieczne po stronie pozwanych.

W skardze kasacyjnej strona powodowa w ramach pierwszej podstawy zarzuciła naruszenie: art. 189 k.p.c. w zw. z art. 47 ust.2 u.k.p. przez uznanie, że żądanie ustalenia zakresu odpowiedzialności dłużnika za zobowiązania nie stanowi ustalenia prawa lecz faktu; art. 189 k.p.c. w zw. z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 32, art. 64 ust.1 i 2 oraz w zw. z art. 54 ust.1 Konstytucji przez przyjęcie braku interesu prawnego strony powodowej wynikającego z niejednoznacznej normy prawnej; art. 189 k.p.c. w zw. z art. 410§ § 2 w zw. z art. 405 k.c. i art. 47 ust 2 u.k.p. przez przyjęcie, że strony powodowej nie łączą z pozwanymi, których wierzytelności spłaciła, żadne stosunki prawne; art. 189 k.p.c. w zw. z art. 40 ust. 1 w zw. z art. 47 ust. 2 u.k.p. przez przyjęcie, że strona powodowa nie ma interesu prawnego w ustaleniu górnej granicy swojej odpowiedzialności za zobowiązania

nabytego przedsiębiorstwa; art. 189 k.p.c. w zw. z art. 47 ust. 2 u.k.p. w zw. z art. 840 § 1 pkt. 2 w zw. z art. 788 § 1, w zw. z art. 789, w zw. z art. 792 k.p.c. przez przyjęcie, że strona powodowa nie ma interesu prawnego w żądaniu ustalenia, gdyż może zrealizować ten interes w żądaniu świadczenia; art. 189 k.p.c. w zw. z art. 840 § 2 k.p.c. przez przyjęcie, że strona powodowa nie ma interesu prawnego w żądaniu ustalenia, gdyż może domagać się na podstawie art. 840 § 2 k.p.c. pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego pochodzącego od organu administracyjnego; art. 189 k.p.c. w zw. z art. 47 ust. 2 u.k.p. w zw. z art. 840 § 1 k.p.c. w zw. z art. 33 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (jedn. tekst: Dz. U. z 2012 r., poz. 1015 ze zm. – dalej: „u.p.e.a.”) przez przyjęcie, że strona powodowa nie ma interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie, gdyż w toku egzekucji należności ZUS może skorzystać z powództwa przeciwegzekucyjnego przewidzianego w art. 840 § 1 k.p.c. oraz art. 189 k.p.c. w zw. z art. 47 ust. 2 u.k.p. w zw. z art. 72 § 2 k.p.c. w zw. z art. 73 § 2 k.p.c. w zw. z art. 195 § 2 k.p.c. przez przyjęcie, że między pozwanymi nie zachodzi współuczestnictwo konieczne.

W ramach drugiej podstawy kasacyjnej skarżąca zarzuciła naruszenie: art. 378 § 1 w zw. z art. 355 § 1, w zw. z art. 366, w zw. z art. 365 § 1, w zw. z art. 380 w zw. z art. 189 k.p.c. w zw. z art. 47 ust. 2 u.k.p. w zw. z art. 72 § 2, w zw. z art. 73 § 2 w zw. z art. 195 § 2 oraz w zw. z art. 203 § 4 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. przez przyjęcie związania Sądu drugiej instancji postanowieniami o umorzeniu postępowania wobec niektórych pozwanych w wyniku cofnięcia pozwu, mimo występującego między pozwanymi współuczestnictwa koniecznego; art. 378 § 1 k.p.c. przez nierozpoznanie apelacyjnych zarzutów naruszenia art. 217 § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 284 k.p.c. w zw. z art. 249 § 2 k.p.c. w zw. z art. 233 k.p.c. w zw. z § 76 rozporządzenia z dnia 23 lutego 2007 r. Ministra Sprawiedliwości – regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. Nr 38, poz. 249 ze zm.) oraz art. 328 § 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. przez sporządzenie uzasadnienia wyroku Sądu drugiej instancji w sposób nieodpowiadający wymaganiom tych przepisów w wyniku nie odniesienia się do niektórych zarzutów apelacyjnych oraz niewyjaśnienia w jaki sposób strona powodowa, w jej sytuacji

prawnej, może poszukiwać ochrony swoich praw w drodze powództw przeciwegzekucyjnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy miała ocena, czy stronie powodowej służy interes prawny- w rozumieniu art. 189 k.p.c. – w wytoczeniu powództwa sformułowanego w sposób określony w pozwie, o ustalenie zakresu jej odpowiedzialności wobec wszystkich pozwanych za długi przejętego przedsiębiorstwa, w świetle postanowień art. 47 ust. 2 u.k.p. stwierdzającego, że odpowiedzialność kupującego lub przejmującego przedsiębiorstwo państwowe za jego zobowiązania ogranicza się do wartości przedsiębiorstwa według stanu w chwili nabycia, a według cen z chwili zaspokojenia wierzyciela.

Interes prawny, jako materialnoprawna przesłanka roszczenia przewidzianego w art. 189 k.p.c., jest kategorią obiektywną i musi być wykazany przez powoda.

W rozpoznawanej sprawie strona powodowa swój interes prawny w żądaniu ustalenia stosunku prawnego w sposób sformułowany w pozwie uzasadniała niejasną i nieprecyzyjną regulacją art. 47 ust. 2 u.k.p. w przedmiocie określenia zakresu i zasad odpowiedzialności nabywcy za długi nabytego przedsiębiorstwa, nieokreśleniem w przepisie w jaki sposób nabywca może zrealizować przyznaną mu gwarancję ograniczonej odpowiedzialności za długi oraz szeroko pojętą uciążliwością i nieskutecznością – zdaniem strony powodowej - ewentualnych innych środków prawnych, z których nabywca przedsiębiorstwa mógłby skorzystać by zrealizować przyznane mu w tym przepisie ograniczenie odpowiedzialności za długi nabytego przedsiębiorstwa.

Tak uzasadniany interes w wytoczeniu przedmiotowego powództwa nie jest interesem prawnym w rozumieniu art. 189 k.p.c.

Jak słusznie stwierdził Sąd Apelacyjny, roszczenie przewidziane w tym przepisie nie służy ustaleniu przez sąd treści normy prawnej przez dokonanie wiążącej wykładni przepisu określającego prawa i obowiązki powoda. Nie służy również wskazaniu przez sąd powodowi drogi prawnej służącej realizacji jego uprawnienia przewidzianego w określonym przepisie. W tym miejscu trzeba

podkreślić, że ustawodawca z reguły nie wskazuje w przepisie prawa materialnego, kształtującym określone prawa i obowiązki podmiotu prawnego, sposobu ich realizacji, gdyż sposób ten określają ogólne i szczególne normy prawa procesowego wskazujące roszczenia służące realizacji praw podmiotowych określonych w przepisach prawa materialnego. Z tych przyczyn okoliczność, że zdaniem powoda, treść normy prawnej zawartej w art. 47 ust. 2 u.k.p. jest niejasna, jak również to, że ustawodawca nie wskazał w nim ani w innych przepisach ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji sposobu realizacji przez nabywcę przedsiębiorstwa państwowego jego obowiązku pokrycia zobowiązań nabytego przedsiębiorstwa ani uprawnienia do ograniczenia tego obowiązku w określony w przepisie sposób, nie jest niczym wyjątkowym i niewątpliwie nie uzasadnia interesu prawnego powoda w wytoczeniu powództwa przewidzianego w art. 189 k.p.c. Również uciążliwość w realizacji przewidzianych prawem środków pozwalających na urzeczywistnienie przyznanej w art. 47 ust. 2 u.k.p. gwarancji ograniczenia odpowiedzialności za zobowiązania nabytego przedsiębiorstwa nie uzasadnia interesu prawnego w dochodzeniu roszczenia zgłoszonego przez stronę powodową. Wskazana uciążliwość sprowadza się bowiem w istocie do konieczności prowadzenia wielu spraw sądowych i kosztów z tym związanych oraz ewentualnych kosztów i strat wynikających z zajmowania rachunków bankowych strony powodowej w wypadku realizacji przez wierzycieli tytułów wykonawczych. Te okoliczności jednak nie stanowią interesu prawnego w rozumieniu art. 189 k.p.c.

Podkreślić trzeba, że wbrew twierdzeniom strony powodowej, tryb i sposób realizacji przez nabywcę przedsiębiorstwa obowiązku przewidzianego w art. 47 ust. 2 u.k.p., z uwzględnieniem ograniczenia tego obowiązku w sposób tam określony, nie powinien budzić żadnych wątpliwości. Każdy dłużnik bowiem jest obowiązany do samodzielnego spełnienia wymagalnego świadczenia, a zatem ma obowiązek samodzielnie określić - na podstawie przepisów prawa materialnego kształtujących jego zobowiązanie - zakres swojego obowiązku świadczenia wobec każdego z wierzycieli i spełnić tak określone świadczenie. Nabywca przedsiębiorstwa obowiązany więc jest samodzielnie obliczyć, w oparciu o zasady odpowiedzialności przewidziane w art. 47 ust. 2 u.k.p., kwotę jego zobowiązania wobec każdego z wierzycieli przejętego przedsiębiorstwa, z uwzględnieniem ograniczenia

odpowiedzialności nabywcy i wypłacić tę należność. Gdyby w ocenie wierzyciela była to kwota zbyt niska i wytoczyłby on sprawę o resztę należności, nabywca przedsiębiorstwa w takim procesie miałby możliwość obrony z powołaniem się na ograniczenie odpowiedzialności przewidziane w art. 47 ust. 2 u.k.p. i wówczas ustalony byłby zakres jego odpowiedzialności wobec konkretnego wierzyciela. Jeżeli wierzyciel posiadałby już tytuł egzekucyjny wobec nabytego przedsiębiorstwa, nabywcy służyłaby obrona w postępowaniu o nadanie przeciw niemu klauzuli wykonalności, przewidziana w art. 792 k.p.c., w zw. z art. 47 ust. 2 u.k.p. Gdyby natomiast istniał już tytuł wykonawczy przeciwko nabytemu przedsiębiorstwu albo przeciwko jego nabywcy, nabywcy służyłoby powództwo przeciwegzekucyjne przewidziane w art. 840 § 1 pkt.2 k.p.c.

Nie ulega zatem wątpliwości, że istnieją przewidziane prawem środki służące realizacji ograniczenia odpowiedzialności nabywcy przedsiębiorstwa w sposób określony w art. 47 ust. 2 u.k.p. Nieskorzystanie z nich przez nabywcę nie prowadzi do powstania po jego stronie interesu prawnego w rozumieniu art. 189 k.p.c., gdyż interes taki występuje, gdy nie ma żadnych innych przewidzianych prawem możliwości realizacji prawa podmiotowego, a nie wtedy, gdy uprawniony zrezygnował z możliwości skorzystania z istniejących środków.

W rozpoznawanej sprawie bezsporne jest, że strona powodowa jako nabywca przedsiębiorstwa państwowego spłaciła w całości wierzytelności - bez ograniczenia ich wysokości w sposób określony w art. 47 ust. 2 u.k.p. - wszystkich pozwanych wierzycieli, poza wierzytelnością Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne ciążących na nabytym przedsiębiorstwie. Z tych przyczyn wszystkie wyżej przedstawione rozważania na temat przysługujących nabywcy przedsiębiorstwa dróg urzeczywistnienia ograniczenia jego odpowiedzialności zgodnie z art. 47 ust. 2 u.k.p., miały na celu jedynie wykazanie, że drogi takie istnieją, a zatem brak jest interesu prawnego w wytoczeniu powództwa przewidzianego w art. 189 k.p.c. o ustalenie zakresu takiej odpowiedzialności.

Niezależnie od tego brak w rozpoznawanej sprawie interesu prawnego strony powodowej w stosunku do pozwanych wierzycieli (poza pozwany ZUS)

wynika niewątpliwie z faktu wygaśnięcia spłaconych zobowiązań i w wyniku tego ustania stosunków prawnych łączących stronę powodową z wierzycielami nabytego przedsiębiorstwa, których wierzytelności zostały w całości spłacone. Należy bowiem podzielić stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 24 maja 1994r. I CR 59/94 (niepubl.), że powództwo o ustalenie nieistnienia należności lub istnienie jej w wysokości niższej może być, jako powództwo o ustalenie przewidziane w art. 189 k.p.c., wytoczone tylko do chwili spłacenia należności. Z chwilą spłacenia należności bowiem zobowiązanie wygasa i powództwo o ustalenie staje się bezprzedmiotowe wobec nieistnienia jakiegokolwiek stosunku prawnego między wierzycielem a dłużnikiem. W konsekwencji wobec braku interesu prawnego powództwo o ustalenie jest w świetle art. 189 k.p.c. w takiej sytuacji niedopuszczalne.

Nie uzasadnia też interesu prawnego strony powodowej ewentualne istnienie po stronie spłaconych wierzycieli bezpodstawnego wzbogacenia lub nienależnego świadczenia wynikającego ze spłacenia przez powódkę zobowiązań w pełnej wysokości, bez ograniczenia przewidzianego w art. 47 ust. 2 u.k.p. W takim bowiem przypadku stronie powodowej przysługuje roszczenie o świadczenie w postaci zwrotu bezpodstawnego wzbogacenia lub nienależnego świadczenia, a jak jednolicie przyjmuje się w literaturze i orzecznictwie, możliwość wytoczenia powództwa o zasądzenie wyklucza, co do zasady, istnienie po stronie powoda interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie interesu prawnego lub prawa (porównaj między innymi orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 1965r. II CR 266/64, OSPiKA 1966/6/106, z dnia 15 lipca 1995 r. I PZP 56/94, OSNAPiUS 1995/24/299 i z dnia 4 marca 2011 r. I CSK 351/10, niepubl.).

Stwierdzenie braku interesu prawnego strony powodowej w wytoczeniu rozpoznawanego powództwa o ustalenie przeciwko pozwanym wierzycielom, których wierzytelności zostały spłacone pozbawia doniosłości prawnej kwestię współuczestnictwa procesowego łączącego tych pozwanych, co zwalnia Sąd Najwyższy z obowiązku szczegółowego odniesienia się do zarzutów kasacyjnych dotyczących tego zagadnienia. Można więc tylko stwierdzić, że w świetle regulacji zawartej w art. 47 ust. 2 u.k.p. powództwo wytoczone przeciwko wszystkim wierzycielom z żądaniem określonym w pozwie nie miało uzasadnienia. Powołany

przepis przewiduje bowiem dwie przesłanki ograniczenia odpowiedzialności nabywcy za zobowiązania nabytego przedsiębiorstwa: wartość tego przedsiębiorstwa według stanu z chwili nabycia, a według cen z chwili zaspokojenia wierzyciela. Powoduje to konieczność określenia wartości nabytego przedsiębiorstwa każdorazowo według cen z chwili spłaty konkretnego zobowiązania. Wysokość długu nabywcy wobec wierzyciela nabytego przedsiębiorstwa jest zatem ustalana indywidualnie dla poszczególnych wierzycieli według cen obowiązujących w chwili spłaty tego konkretnego zobowiązania. Z tego względu nie jest możliwe ani dopuszczalne żądanie ustalenia przez sąd ogólnych zasad odpowiedzialności nabywcy za zobowiązania nabytego przedsiębiorstwa w stosunku do wszystkich wierzycieli, bez określenia w pozwie indywidualnej wysokości zobowiązania wobec każdego z wierzycieli osobno, ustalonego według stanu nabytego przedsiębiorstwa z chwili nabycia a według cen z chwili spłaty każdego długu.

Nie ulega wątpliwości, że przy takiej konstrukcji zasad odpowiedzialności za zobowiązania nabytego przedsiębiorstwa, nie występuje współuczestnictwo konieczne pozwanych w razie wytoczenia powództwa przeciwko wszystkim wierzycielom o ustalenie wysokości zobowiązania nabywcy wobec każdego z nich. Przewidziane w art. 72 § 2 k.p.c. współuczestnictwo konieczne po stronie pozwanej występuje bowiem wówczas, gdy sprawa może toczyć się tylko łącznie przeciwko kilku osobom, a wynika to z samej istoty stosunku prawnego będącego przedmiotem procesu albo z przepisu ustawy. Taka sytuacja nie występuje w sprawie o ustalenie wysokości zobowiązań nabywcy przedsiębiorstwa państwowego wobec wierzycieli nabywanego przedsiębiorstwa, określanej według zasad art. 47 ust. 2 u.k.p. odrębnie w stosunku do każdego wierzyciela.

Odnosząc się na koniec do żądania ustalenia- według zasad art. 47 ust. 2 u.k.p. - wysokości zadłużenia strony powodowej wobec ZUS za zobowiązania publicznoprawne nabytego przedsiębiorstwa z tytułu niezapłaconych składek na ubezpieczenie społeczne należy stwierdzić, że także w tym zakresie nie występuje interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c.

Zgodnie z art. 24 ust.3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, w wersji określonej w tekście jednolitym w Dz. U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74 ze zm., należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne podlegają zaspokojeniu w drodze postępowania egzekucyjnego w administracji, a zgodnie z art. 31 tej ustawy, do należności z tytułu składek stosuje się między innymi art. 94, 108 par.1 i 4 oraz 112 Ordynacji podatkowej.

W świetle art. 93 i 94 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r.- Ordynacja podatkowa w wersji określonej w tekście jednolitym w Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz.60 ze zm., nabywca przedsiębiorstwa państwowego wstępuje we wszystkie prawa i obowiązki podatkowe (składkowe) nabytej osoby prawnej, co dotyczy też nabycia na podstawie u.k.p. A zatem wysokość tego zobowiązania jest także ograniczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 47 ust. 2 u.k.p.

Składki na ubezpieczenie społeczne obowiązany jest odprowadzać w odpowiedniej wysokości sam zobowiązany, a jeżeli wystąpią zaległości w tym zakresie, egzekucja prowadzona jest w trybie postępowania egzekucyjnego w administracji, o czym stanowi art. 2 § 1 pkt.5 w zw. z art. 24 ust.3 i art. 3a § 1 pkt.3 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji w wersji określonej w jednolitym tekście w Dz. U. z 2005 r., Nr 229, poz. 1954, ze zm. – dalej: „u.p.e.a.”. Zgodnie z art. 28a u.p.e.a. w przypadku przejścia obowiązku objętego administracyjnym tytułem wykonawczym na następcę prawnego zobowiązanego, postępowanie egzekucyjne jest kontynuowane a dokonane czynności egzekucyjne pozostają w mocy, jednakże podjęcie dalszych czynności egzekucyjnych może nastąpić dopiero po wystawieniu przez wierzyciela nowego tytułu wykonawczego przeciwko następcy i skierowaniu go do organu egzekucyjnego wraz z dokumentem urzędowym wykazującym przejście dochodzonego obowiązku na następcę prawnego. Procedura ta ma zastosowanie także do nabywcy przedsiębiorstwa na podstawie przepisów u.k.p. Dalsza egzekucja administracyjna zobowiązań składkowych nabytego przedsiębiorstwa może być prowadzona przeciwko nabywcy dopiero po wydaniu przez ZUS w formie decyzji administracyjnego tytułu wykonawczego określającego wysokość zobowiązań nabywcy. Decyzja taka podlega zaskarżeniu i strona powodowa zaskarżyła wydaną w stosunku do siebie decyzję w tym przedmiocie. W tym

postępowaniu ustalana jest wysokość zobowiązania nabywcy przedsiębiorstwa z uwzględnieniem zasad przewidzianych w art. 47 ust. 2 u.k.p.

Także po skierowaniu administracyjnego tytułu wykonawczego do egzekucji administracyjnej dłużnikowi służy zarzut przewidziany w art. 33 § 1 pkt.1 u.p.e.a. nieistnienia obowiązku wskazanego w tytule wykonawczym, co obejmuje też zarzut istnienia tego obowiązku w niższej wysokości. Nabywca przedsiębiorstwa posiada zatem w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym środki prawne pozwalające na określenie jego zobowiązania z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne z uwzględnieniem zasad odpowiedzialności przewidzianych w art. 47 ust. 2 u.k.p. Tym samym nie ma interesu prawnego w dochodzeniu ustalenia tych zasad w postępowaniu cywilnym w trybie przewidzianym w art. 189 k.p.c.

Biorąc wszystko to pod uwagę Sąd Najwyższy uznał skargę kasacyjną za nieuzasadnioną, co prowadziło do jej oddalenia na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 w zw. z art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.